

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Głowacka-Andler

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Waszak

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2014r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z powództwa: S. G.

przeciwko: (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda S. G. kwotę 20 000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 14.02.2012r do dnia zapłaty.

II. Oddala powództwo w pozostałej części.

III. Zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda S. G. kwotę 1 204,25 zł tytułem części kosztów zastępstwa procesowego.

IV. Nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Kaliszu kwotę 1 075 zł, tytułem części nieopłaconych kosztów sądowych.

V. Nie obciąża powoda kosztami procesu w zakresie oddalonej części powództwa.

UZASADNIENIE

Powód S. G. pozwem złożonym dnia 6 marca 2013r. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 80.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia oraz zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 4.800 zł.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w następstwie zdarzenia zaistniałego w dniu 24 grudnia 2004 r., którego sprawcą była B. L., kierująca samochodem osobowym marki M. (...) o nr rej. (...), jego żona E. G. doznała licznych obrażeń ciała, na skutek których w dniu 21 sierpnia 2006 r. zmarła. Sprawca B. L. został skazany prawomocnym wyrokiem karnym. W chwili zdarzenia pojazd sprawcy posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w towarzystwie ubezpieczeniowym pozwanego. Wystąpił do pozwanego z żądaniem zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł., ale pozwany odmówił uznania roszczenia. Wskazał, że przedmiotowa sprawa była już wcześniej rozpatrywana przez pozwanego z tytułu znacznego pogorszenia jego sytuacji życiowej po śmierci żony. Decyzją z dnia 18 stycznia 2007 r. pozwany przyznał na jego rzecz kwotę 30.000 zł. przyjmując swoją odpowiedzialność co do zasady. Podniósł, że w okresie półtorarocznego leczenia żony do końca wierzył, że wymieniona powróci do pełni zdrowia. Śmierć żony wywołała u niego szok, a w jego życiu ogromną pustkę, której do tej pory nie potrafi zaakceptować (k. 2-8).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwany podał, iż powodowi nie należy się zadośćuczynienie, gdyż wypadek miał miejsce przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 k.c. Pozwany wskazał, że żądana przez powoda w postępowaniu kwota zadośćuczynienia jest wygórowana. Wskazał, iż powód decyzją z dnia 18 stycznia 2007 r. otrzymał odszkodowanie w kwocie 30.000 zł. z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w wyniku śmierci żony. Zarówno powód zgłaszając roszczenie z tego tytułu, jak i pozwany ustalając wysokość stosownego odszkodowania brali pod uwagę wszelkie okoliczności o charakterze niematerialnym związane z utratą osoby bliskiej, które obecnie stanowią podstawę żądania zadośćuczynienia (k. 42- 47).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2005 r., w sprawie o sygn. akt II K 59/05, Sąd Rejonowy w Jarocinie przypisał B. L., iż w dniu 24 grudnia 2004 r. na trasie W.- Ż. nieumyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, iż kierując samochodem m-ki M. (...) nr rej. (...) w skutek niezachowania należytych środków ostrożności w warunkach silnego wiatru w wyniku czego straciła panowanie nad pojazdem, zjechała na lewy pas ruchu doprowadzając do zderzenia z jadącym z przeciwka samochodem F. (...), w wyniku czego kierująca E. G. doznała licznych obrażeń ciała w tym w postaci urazu wielonarządowego, urazu czaszkowo- mózgowego, przerwania błony bębenkowej obustronnie, wstrząsu urazowego oraz licznych złamań kości udowej, ramieniowej i piszczelowej lewej oraz udowej prawej z przemieszczeniem i kości łonowej prawej oraz rzepki prawej, zaś jadąca z nią U. D. doznała obrażeń w postaci uszkodzenia śledziony, złamań uda lewego z przemieszczeniem, obojczyka lewego i łopatki lewej, żeber II i III po stronie lewej, trzonu kości łonowej i promieniowej prawej, kości łonowej i nasady bliższej kości piszczelowej lewej oraz stłuczenia płuc w następstwie zapalenia trzustki, które to obrażenia spowodowały u obu pokrzywdzonych ciężkie uszkodzenia ciała i choroby długotrwałej zazwyczaj zagrażającej życiu.

Za popełnienie wyżej opisanego występku z art. 177 § 2 k.k. B. L. została skazana prawomocnym wyrokiem przez Sąd Rejonowy w Jarocinie na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania tytułem próby na okres 3 lat oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 20 zł. każda stawka

/dowód: zeznania powoda S. G. - nagranie (00:03:49 do 00:24:42) płyta- koperta k. 67 i nagranie (00:13:00 do 00:23:05) płyta- koperta k. 95, notatka urzędowa - k. 15, dokumenty z akt szkody pozwanego (...) nr (...): wyrok Sądu Rejonowego w Jarocinie z dnia 20 kwietnia 2005 r., w sprawie o sygn. akt II K 59/05 - koperta k. 91/.

Sprawca przestępstwa wypadku w dacie zdarzenia posiadał samochód ubezpieczony w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (OC) przez pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W.. Właścicielem pojazdu marki M. o nr rej. (...) był K. L., zamieszkały pod tym samym adresem, co sprawca zdarzenia

/dowód: notatka urzędowa - k. 15/.

Poszkodowana E. G. od razu po wypadku przyjęta została na Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z ZOZ w J. z rozpoznaniem: uraz wielonarządowy, uraz czaszkowo- mózgowy, przerwanie błony bębenkowej obustronnie, wstrząs pourazowy, złamanie wieloodłamowe żuchwy po stronie lewej, podejrzenie złamania szczęki górnej, złamanie trzonu kości ramieniowej lewej z przemieszczeniem, złamanie trzonu kości łokciowej i kości promieniowej prawej z przemieszczeniem, złamanie wieloodłamowe kości udowej lewej z przemieszczeniem, złamanie kości piszczelowej i strzałkowej lewej z przemieszczeniem, złamanie kości udowej prawej z przemieszczeniem, złamanie wieloodłamowe rzepki prawej, złamanie kości łonowej prawej. W placówce przebywała do 29 grudnia 2004 r. Następnie E. G. była leczona w okresie od 29 grudnia 2004 r. do 05 stycznia 2005 r. na Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii Zakładu Opieki Zdrowotnej P. (...), a w okresie od 05 do 21 stycznia 2005 r. w Klinice (...)w P.. Dalsze leczenie

poszkodowanej odbywało się od 11 do 21 lipca 2005 r. w Klinice (...) w P., od 26 września 2005 r. do 21 października 2005 r. w Klinice (...) w P. i od 03 do 24 stycznia 2006 r. na Oddziale Rehabilitacji Medycznej w P.

/dowód: dokumenty medyczne: zaświadczenie o stanie zdrowia - k. 17, 24, karta informacyjna leczenia szpitalnego - k. 27- 28, 26, 25, 20, karta przyjęcia chorego na oddział wraz z konsultacją - k. 22-23, wynik badania - k. 21/.

Następnie poszkodowana E. G. przebywała w okresie od 20 marca 2006 r. do 09 maja 2006 r. w Klinice (...) w P. z powodu powikłań po złamaniu wielomiejscowym, w tym powikłań septycznych po urazie z otwartym złamaniem uda prawego. Została tam zawieszona na kontrolę. Wymieniona z powodu sepsy i pogorszenia ogólnego stanu zdrowia w dniu 09 maja 2006 r. została przeniesiona na Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii Zakładu Opieki Zdrowotnej P. (...). Przyjęta na oddział w stanie niewydolności wielonarządowej w przebiegu posocznicy gronkowcowej. W dniu 20 sierpnia 2006 r. u poszkodowanej nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia z powodu udaru mózgowego z niedokrwieniem lewej półkuli mózgu. E. G. zmarła w dniu 21 sierpnia 2006 r. w szpitalu. Przyczyną zgonu był uraz wielonarządowy czaszkowo- mózgowy w 2004 r., złamania kości twarzoczaszki, liczne złamania kości kończyn dolnych i górnych, zapalenie gronkowcowe prawej kości udowej. Posocznica gronkowcowa w okresie niewydolności wielonarządowej, udar mózgowy krwotoczny i niedokrwienność lewej półkuli mózgu, porażenie ośrodków pnia mózgu

/dowód: zeznania powoda S. G. - nagranie (00:03:49 do 00:24:42) płyta- koperta k. 67 i nagranie (00:13:00 do 00:23:05) płyta- koperta k. 95, dokumenty medyczne: karta statystyczna do karty zgonu - k. 16, zaświadczenie o stanie zdrowia - k. 17, zgłoszenie zgonu - k. 18, oświadczenie - k. 19/.

Poszkodowana E. G. w chwili śmierci miała 36 lat. W chwili wypadku pracowała w Szpitalu w J. przy obsłudze pralni i z tego tytułu otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 800 zł. miesięcznie. Była osobą sprawną fizycznie i psychicznie. Wymieniona wraz z mężem S. G. miała dwoje małoletnich synów. Dzieci w chwili zdarzenia były w wieku szkolnym. Poszkodowana przed wypadkiem dbała o swoją rodzinę i troszczyła o poszczególnych jej członków. E. G. była dobrą matką i dzieciom poświęcała dużo czasu. Z powodem łączyły poszkodowaną bardzo dobre relacje. Byli zgodnym małżeństwem, prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. W chwili śmierci poszkodowanej byli małżeństwem od siedemnastu lat. Zawsze wspierali się i pomagali sobie nawzajem. Powód S. G. kochał poszkodowaną i wiedział, że zawsze może liczyć na jej pomoc. Powód wraz z poszkodowaną i dziećmi wyjeżdżali na wakacje

/dowód: zeznania powoda S. G. - nagranie (00:03:49 do 00:24:42) płyta- koperta k. 67 i nagranie (00:13:00 do 00:23:05) płyta- koperta k. 95, dokumenty medyczne - k. 16- 28/.

W chwili śmierci żony powód S. G. miał 38 lat i zamieszkiwał na stałe w Ż. w domu składającym się z trzech pokoi, kuchni i łazienki. Z kolei poszkodowana E. G. przed ostatnim pobytem w szpitalu mieszkała wraz ze swoimi rodzicami w C.. Wymieniona zamieszkała w C. po wypisaniu jej ze szpitala po wypadku. Tam miała stałą opiekę ze strony matki i innych członków rodziny, była przez nich dowożona na wizyty lekarskie. Tam też przebywał najmłodszy syn E. G.. Poszkodowana w 2005 r., gdy poczuła się lepiej i poruszała się o kulach, przyjeżdżała do domu w Ż.. Po wypadku kontakty powoda z poszkodowaną były stałe i regularne. Powód interesował się jej sytuacją, a więzi pomiędzy powodem, a żoną nie zostały osłabione. Powód odwiedzał żonę również w trakcie jej kolejnych pobytów w placówkach leczniczych. Wymieniony w razie potrzeby służył jej pomocą. W chwili śmierci żony powód prowadził działalność gospodarczą w Ż. jako fryzjer, która stanowiła źródło utrzymania rodziny. Ową działalność usługową powód prowadził również w chwili wypadku i obawiając się utraty stałej pracy nie zaopiekował się żoną. Nadto wymieniony bał się, iż sobie nie poradzi z opieką nad nią i dziećmi. Powód potrzebował pomocy w opiece nad żoną i takowa została mu udzielona przez rodzinę. Został przez jej członków przekonany, iż w domu swoich rodziców poszkodowana będzie miała zapewnioną najlepszą opiekę. Po wypadku powód nie wychowywał własnych dzieci i nie przejął już nad nimi później opieki. Starszym synem zajął się brat powoda, a młodszym synem teściowa, skąd chłopiec miał blisko do szkoły. Po wypadku powód zrezygnował z drugiego źródła swego dochodu, to jest z grania w zespole muzycznym na zabawach i weselach.

Powód po śmierci żony, chcąc poradzić sobie z traumą, spożywał przez tydzień alkohol. Nie korzystał z pomocy psychiatry ani psychologa. Powód przyjmował środki uspokajające przepisywane mu przez lekarza rodzinnego. Pierwsza Wigilia po śmierci żony była dla powoda trudnym czasem i spędził ją sam, mimo zaproszeń ze strony rodziców i teściów. Również kolejną Wigilię powód spędził samotnie bez dzieci. Wymieniony do dnia dzisiejszego wspomina, iż musiał dwukrotnie przeżywać pochówek żony, gdyż życzyła sobie ona kremowania zwłok. Zgodnie z życzeniem poszkodowana została pochowana z dziadkami w miejscowości C., to jest 31 km od miejsca zamieszkania powoda. Powód, mimo, że nie posiada samochodu, w miarę swoich możliwości odwiedza grób żony. Powód w dalszym ciągu odczuwa pustkę z powodu straty ukochanej osoby, nie związał się z inną kobietą.

/dowód: zeznania powoda S. G. - nagranie (00:03:49 do 00:24:42) płyta- koperta k. 67 i nagranie (00:13:00 do 00:23:05) płyta- koperta k. 95, zeznania biegłej A. K. - nagranie (00:02:00 do 00:07:40) płyta- koperta k. 95, dokumenty z akt szkody pozwanego (...) nr (...): pismo powoda do pozwanego z dnia 30 grudnia 2011 r. - koperta k. 91/.

Powód decyzją z dnia 18 stycznia 2007 r. otrzymał odszkodowanie w kwocie 30.000 zł. z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w wyniku śmierci żony

/okoliczność niesporna/.

Powód S. G. aktualnie nie przejawia zaburzeń w społecznym i emocjonalnym funkcjonowaniu. Powód dysponuje poziomem możliwości intelektualnych adekwatnych do swojego wieku i wykształcenia. Właściwie rozumie sytuacje społeczne. Stara się zadbać o swoje codzienne sprawy bytowe. Czasami korzysta z pomocy synów. Śmierć żony była dla powoda sytuacją traumatyczną i wywołała reakcje emocjonalne w postaci smutku i przygnębienia, co było adekwatne do wagi zdarzenia. Taki stan emocjonalny utrzymywał się przez konieczny okres przeżywania żałoby, to jest około dwa lata. Wówczas powód radził sobie gorzej, pojawiły się nawet problemy alkoholowe. Nie korzystał jednak w tamtym okresie z pomocy psychologicznej bądź psychiatrycznej. Obecnie nie przejawia zaburzeń w społecznym i emocjonalnym funkcjonowaniu. Śmierć żony nie wpływa negatywnie na powoda. Nie wymaga leczenia psychiatrycznego czy stosowania terapii psychologicznej

/dowód: zeznania biegłej A. K. - nagranie (00:02:00 do 00:07:40) płyta- koperta k. 95, opinia - k. 72- 77/.

Powód S. G. ma aktualnie 46 lat, jest wdowcem, posiada wykształcenie zawodowe, zawód wyuczony fryzjer. Wymieniony prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe. Ma dwóch dorosłych synów, którzy pracują, utrzymuje z nimi stałe kontakty. Powód obecnie jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotny, bez prawa do zasiłku. Utrzymuje się z prac dorywczych. Powód czasami kogoś ostrzyże w domu bądź dorobi pracując przy warzywach. Nie prowadzi już działalności gospodarczej, ponieważ wypowiedziano mu lokal. Działalność prowadził jeszcze przez 3- 4 lata po śmierci żony. Wymieniony leczy się na nerwicę u lekarza rodzinnego i zażywa przepisywane przez niego na receptę leki uspokajające i nasenne. Powód nie nadużywa alkoholu

/dowód: zeznania powoda S. G. - nagranie (00:03:49 do 00:24:42) płyta- koperta k. 67 i nagranie (00:13:00 do 00:23:05) płyta- koperta k. 95/.

Powód S. G. pismem z dnia 30 grudnia 2011 r. wystąpił do pozwanego o wypłatę kwoty 50.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią bezpośrednio poszkodowanej E. G.. Decyzją z dnia 13 lutego 2013 r. pozwany odmówił wypłaty zadośćuczynienia wskazując na brak podstaw prawnych do uczynienia zadość jego żądaniu

/dowód: dokumenty z akt szkody pozwanego (...) nr (...): decyzja pozwanego z dnia 13 lutego 2012 r., pismo powoda do pozwanego z dnia 30 grudnia 2011 r. - koperta k. 91/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności w oparciu o złożone dokumenty, opinię pisemną biegłej psycholog A. K., zeznania powoda oraz zeznania biegłej, które w powyższym zakresie Sąd uznał za wiarygodne. Opinię biegłej A. K. Sąd uznał za jasną, pełną i należyście uzasadnioną, a wnioski z niej wyciągnięte za logiczne. Biegła przygotowując opinię celem wskazania stanu emocjonalnego powoda oparła się zarówno na materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy, jak też przeprowadziła osobiście badanie wymienionego. Należy zauważyć, iż strony nie kwestionowały wniosków końcowych tej opinii.

Sąd zważył, co następuje:

Odpowiedzialność pozwanego wynika z ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego zawartego przez pozwanego z K. L. zamieszkałym wraz ze sprawcą zdarzenia B. L..

Zgodnie z art. 822 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (§ 4). Odpowiedzialność pozwanego wynika zatem zarówno wprost z cytowanego przepisu art. 822 § 4 k.c., jak również z art. 34 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) i art. 36 cytowanej ustawy, który określa odpowiedzialność ubezpieczyciela w granicach odpowiedzialności posiadacza pojazdu mechanicznego.

Podstawę odpowiedzialności cywilnej pozwanego za skutki zdarzenia, które w postępowaniu karnym zostało zakwalifikowane jako przestępstwo z art. 177 § 2 k.k., na skutek którego żona powoda poniosła śmierć stanowią przepisy art. 436 k.c. w zw. z art. 435 k.c. Ustanawiają one odpowiedzialność posiadacza pojazdu mechanicznego wobec poszkodowanego ruchem tego pojazdu na zasadzie ryzyka przy uwzględnieniu przyczynowości, o której mowa w art. 361 k.c. Związek przyczynowy między zdarzeniem, w którym uczestniczyła E. G., a skutkiem w postaci jej późniejszej śmierci, w następstwie komplikacji związanych z leczeniem jej obrażeń ciała po wypadku jest oczywisty i wynika z wyroku karnego oraz poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych dotyczących przyczyn zgonu poszkodowanej. Skutkiem śmierci poszkodowanej są zaburzenia emocjonalne powoda - męża poszkodowanej. Między tymi zdarzeniami zachodzi adekwatny związek przyczynowy.

Powód swoje żądanie w niniejszej sprawie opiera na podstawie art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. W myśl art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Aktualnie podstawą prawną dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek śmierci osoby najbliższej jest przepis art. 446 § 4 k.c., dodany ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731). Przepis ten wszedł w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. i znajduje zastosowanie do stanów faktycznych zaistniałych po tej dacie. Zdarzenie, w następstwie którego żona powoda poniosła później śmierć, miało miejsce w dniu 24 grudnia 2004 r., tj. przed nowelizacją Kodeksu cywilnego i wprowadzeniem przepisu art. 446 § 4 k.c., co nie wyklucza, że roszczenie powoda zgłoszone w niniejszej sprawie nie znajduje podstawy prawnej.

Obowiązujący do dnia 3 sierpnia 2008 r. stan prawny nie dawał tak wyraźnej podstawy do przyznania członkom rodziny zmarłego zadośćuczynienia. Przyjmowano zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie, że brak w kodeksie cywilnym odpowiednika art. 166 k.z., który stanowił podstawę roszczenia o zadośćuczynienie, oznaczał wykluczenie możliwości uwzględnienia tego rodzaju żądania. Nie oznacza to jednak, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie dostrzegano potrzeby naprawienia krzywdy wyrządzonej członkom rodziny zmarłego. W wielu orzeczeniach łagodząco restrykcyjną linię orzecznictwa przez stosowanie art. 446 § 3 k.c. do naprawienia także szkody niematerialnej (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 1968 r., I PR 424/67, LEX nr 6263, z dnia 27 listopada 1974 r., II CR 658/74, LEX nr 7619, z dnia 30 listopada 1977 r., IV CR 458/77, LEX nr 8032, z dnia 15 października 2002 r., II CKN 985/00, LEX nr 77043, z dnia 25 lutego 2004 r., II CK 17/03, LEX nr 328991 lub z dnia 22 lipca 2004 r., II CK 479/03, LEX nr 585760). Wskazywano także, że art. 446 § 3 k.c. stanowi podstawę żądania zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego, jakim jest relacja ze zmarłym najbliższym członkiem rodziny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2008 r., II CSK 459/07, nie publ.).

Po wejściu w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz niektórych innych Ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731) uznano w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09 (OSNC-ZD 2010/3/91, OSP 2011/2/15), że przepis art. 448 k.c., a nie art. 446 § 3 k.c. stanowi podstawę ochrony odrębnego dobra osobistego, jaką jest bliska relacja pomiędzy zmarłym, a osobą mu najbliższą.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, iż sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2010 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10, Biul. SN 2011/7/9). W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że dodanie § 4 do art. 446 k.c. wywołało wątpliwości odnośnie do relacji tego przepisu i art. 448 k.c. Sąd Najwyższy wyjaśnił je w uchwale z dnia 27 października 2010 r., III CZP 76/10 (OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 42), w której uznał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Sąd Najwyższy wskazał, że art. 446 § 4 k.c. ma zastosowanie wyłącznie do sytuacji, w której czyn niedozwolony popełniony został po dniu 3 sierpnia 2008 r. Przepis ten nie uchylił art. 448, jego dodanie było natomiast wyrazem woli ustawodawcy zarówno potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie obowiązujących przed jego wejściem w życie przepisów, jak i ograniczenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia do najbliższych członków rodziny. Stanowisko to zostało potwierdzone m.in. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10 (OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 44) oraz z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 521/10 (nie publ.).

W kodeksie cywilnym brak jest definicji dóbr osobistych. Za zdecydowanie przeważającą w doktrynie i jednolicie przyjętą w orzecznictwie należy uznać koncepcję obiektywną, według której dobra osobiste są „wartościami o charakterze niemajątkowym, wiążącymi się z osobowością człowieka, uznanymi powszechnie w społeczeństwie. Katalog dóbr osobistych, ujętych w art. 23 k.c., ma charakter otwarty, a doktryna i judykatura wskazują kolejne dobra osobiste w miarę rozwoju stosunków społecznych, doskonaląc tą drogą system ochrony tych dóbr.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09 (OSNC-ZD 2010/3/91, OSP 2011/2/15) Sąd Najwyższy podkreślił, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej. Artykuł 71 Konstytucji stanowi, że Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny. Dobro rodziny wymienia także art. 23 k.r.o., zaliczając obowiązek współdziałania dla dobra rodziny do podstawowych obowiązków małżonków. Wiążąca rodzina odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia

rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c.

W judykaturze ugruntował się pogląd, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie prawnej przewidzianej w art. 24 § 1 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 września 2005 r., I ACa 554/05, Palestra 2006/9-10/308, POSAG 2008/1/5-6).

Sąd Okręgowy całkowicie podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu cytowanej już uchwały z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, że śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również więc osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego.

Niewątpliwie powoda jako męża poszkodowanej należy zaliczyć do kręgu osób bezpośrednio dotkniętych skutkami zdarzenia z dnia 24 grudnia 2004 r. Śmierć osoby najbliższej zawsze stanowi traumatyczne przeżycie oraz może być przyczyną większych bądź mniejszych komplikacji życiowych osoby dotkniętej tego rodzaju stratą. Doświadczenie życiowe wskazuje, że dzieje się tak szczególnie w sytuacji, gdy śmierć najbliższego ma charakter nagły i niespodziewany, kiedy to łącząca osoby więź zostaje przerwana przez nieprzewidziane, tragiczne wydarzenie, na które poszkodowany nie był w stanie się odpowiednio przygotować. Bez wątpienia do kategorii tego rodzaju sytuacji należy śmierć poniesiona w następstwie powikłań w leczeniu obrażeń ciała po wypadku komunikacyjnym, gdy wcześniejszy stan zdrowia poszkodowanej przed ostatnim pobytem w szpitalu dawał nadzieję na wyzdrowienie, jest ona zdarzeniem nieoczekiwanym i nagłym. Dodatkowo podkreślić należy, że zdarzenie, w wyniku którego E. G. doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w następstwie komplikacji w jego leczeniu zmarła, zostało zakwalifikowane jako występki z art. 177 § 2 k.k.

Jak wykazało postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie, tragiczna śmierć żony spowodowała dla powoda skutki w postaci zaburzeń emocjonalnych. Powód utracił osobę, którą bardzo kochał i z którą była emocjonalnie związany, a która w chwili śmierci miała zaledwie 36 lat. Poszkodowana była dobrą żoną, razem z powodem przed wypadkiem wychowywała dwoje dzieci, które pozostawały na ich utrzymaniu. Poszkodowana była rodzinna, opiekuńcza i troskliwa. Była dobrą matką, a dzieciom poświęcała dużo czasu. Z powodem miała bardzo dobre relacje, nie było większych nieporozumień mimo długoletniego stażu małżeńskiego. Powód zawsze mógł liczyć na jej pomoc i wsparcie. Po śmierci żony u powoda wystąpiły zaburzenia emocjonalne szczegółowo opisane w stanie faktycznym, które zakłóciły jego społeczne i emocjonalne funkcjonowanie. Zaburzenia te trwały przez okres przeżywania żałoby, to jest przez około dwa lata. Obecnie powód nie przejawia zaburzeń społecznych i emocjonalnych.

Biorąc pod uwagę wszystkie te okoliczności Sąd uznał, że roszczenie powoda, co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Określając wysokość kwoty zadośćuczynienia pieniężnego, Sąd kierował się przede wszystkim tym, że kwota ta winna obejmować rekompensatę krzywdy moralnej, tj. krzywdy pozostającej w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 88/10, LEX nr 737254; Agnieszka Rzetecka – Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, Lex/el 2011, komentarz do art. 448 k.c.). Krzywda polega na ujemnych przeżyciach poszkodowanego związanych z cierpieniem fizycznym, psychicznym i moralnym. Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekompensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKa 44/09, LEX nr 523973). Należy mieć na względzie, że dobro osobiste w postaci prawa do życia w rodzinie powinno zasługiwać na wzmożoną w porównaniu z innymi dobrami ochronę, albowiem jego naruszenie stanowi dalece

większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. Dlatego doznana w tym przypadku szkoda jest godna ochrony z uwagi na naruszenie dobra „wysokiej rangi” (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, LEX nr 715515).

Należy zgodzić się z poglądem, że pojęcie „odpowiedniej sumy zadośćuczynienia” w istocie ma charakter niedookreślony, albowiem zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, ale musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Jednocześnie wysokość ta nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być „odpowiednia” w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Uwzględnienie stopy życiowej społeczeństwa przy określaniu wysokości zadośćuczynienia nie może podważać jego kompensacyjnej funkcji. Sąd przy określaniu wysokości zadośćuczynienia ma obowiązek w każdym przypadku dokonywać oceny konkretnego stanu faktycznego i brać pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy stopień nasilenia cierpień psychicznych, ich długotrwałość, a także wiek poszkodowanego oraz rodzaj więzi, jaka łączyła daną osobę z osobą zmarłą (tak Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 29 marca 2012 r., I ACa 228/12, LEX nr 1171316 i z dnia 10 lutego 2012 r., I ACa 1380/11, LEX nr 1171313).

Zdaniem Sądu opartym na powyższych kryteriach oraz na doświadczeniu życiowym, kwotą adekwatną do doznanej przez powoda krzywdy za naruszenie jego dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej i emocjonalnej ze zmarłą żoną oraz jego prawa do życia w rodzinie jest kwota 20.000 zł. Należy podkreślić, że określenie wysokości zadośćuczynienia należnego z tytułu doznanej krzywdy każdorazowo będzie rodzić problemy wynikające z samego pojęcia krzywdy, rozumianej jako cierpienie pozostające w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 88/10, Lex nr 737254).

Nie sposób bowiem dokładnie, w sposób miarodajny i obiektywny wycenić stopnia bólu i cierpienia, jakie osoba dotknięta stratą najbliższego na skutek czynu niedozwolonego faktycznie odczuwa. Następstwa tragicznego zdarzenia miały dla powoda S. G. z pewnością ogromne negatywne znaczenie, a jego skutki w największym nasileniu były przez niego odczuwane przez okres 2 lat od śmierci żony. Powód bowiem doznał reakcji emocjonalnych w postaci smutku i przygnębienia, które zakłóciły jego społeczne i emocjonalne funkcjonowanie. Śmierć żony była sytuacją traumatyczną i powodowała, że powód w życiu codziennym radził sobie gorzej, pojawiły się nawet problemy z alkoholem. Sąd wziął również pod uwagę, iż powód S. G. obecnie nie ujawnia zaburzeń emocjonalnych, które wpływają na jego funkcjonowanie, a które wynikałyby z wcześniejszych doświadczeń. Wymieniony nie wymaga leczenia psychiatrycznego ani stosowania terapii psychologicznej, która miałaby złagodzić skutki przeżyć. Dokonując oceny stopnia pokrzywdzenia powoda, Sąd uwzględnił, że powód mimo doznanej straty i jego bolesnych następstw, znalazł w sobie dość siły, aby powrócić do swojego życiowego rytmu, to jest kontynuować prowadzenie działalności gospodarczej, utrzymywać stałe kontakty z dziećmi i dalszą rodziną. Jednakże powód do dnia dzisiejszego nie ułożył sobie życia z inną kobietą. Nadal odczuwa brak bliskiej mu osoby. Aktualnie powód może liczyć na wsparcie już dorosłych, pracujących synów. Sąd wziął również pod uwagę młody wiek poszkodowanej, która w chwili śmierci miała 36 lat.

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria Sąd uznał, iż kwota 20.000 zł. jest kwotą odpowiednią do doznanych przez powoda cierpień psychicznych, jak również spełni swoje podstawowe cele w postaci zadośćuczynienia. Z tych względów Sąd orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

O odsetkach od powyższej kwoty zadośćuczynienia Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz.1152 z zm.). W niniejszej sprawie odsetki stały się wymagalne od dnia następnego po dacie decyzji pozwanego wydanej w przedmiocie odmowy wypłaty zadośćuczynienia.

Sąd w punkcie II sentencji wyroku oddalił powództwo w zakresie przekraczającym zasądzoną kwotę 20.000 zł. uznając, że pozostała kwota żadanego zadośćuczynienia byłaby zbyt wygórowana i nie adekwatna to stopnia pokrzywdzenia powoda.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c, art. 102 k.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.). W przedmiotowej sprawie powód był zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych w całości. Powód poniósł koszty procesu w wysokości 4.817 zł. tytułem wynagrodzenia pełnomocnika ustalonego na podstawie § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 490) oraz opłaty od pełnomocnictwa procesowego. Żadna ze stron nie poniosła kosztów sądowych w łącznej kwocie 4.300 zł. Na sumę tę składa się: 4000 zł. tytułem opłaty sądowej od pozwu i 300 zł. tytułem kosztów opinii sporządzonej przez biegłą sądową. Powód wygrał sprawę w 25 % części. Dlatego w punkcie III i IV sentencji wyroku Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.204,25 zł. (25 % z 4.817 zł.) tytułem części kosztów zastępstwa procesowego. Nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 1.075 zł. (25 % z 4.300 zł.) tytułem części nieopłaconych kosztów sądowych. Jednocześnie uwzględniając sytuację materialną i rodzinną powoda, a przede wszystkim charakter żądania wymienionego poddany w rozstrzygnięciu, Sąd w punkcie V wyroku nie obciążył powoda kosztami procesu w zakresie oddalonej części powództwa.